

Hajléktalanellátás

I. Általános követelmény:

A szakvizsga célja, hogy a vizsgázó tudja értelmezni a hajléktalanságot, mint komplex deprivációs élethelyzetet és a társadalmi kirekesztődés egyik megjelenési formáját. Ismerje a hajléktalanság kiváltó okait, összetevőit, valamint a hajléktalansághoz kapcsolódó hátrányokat. Ismerje a hajléktalanságra és a hajléktalan emberekre vonatkozó felmérések, kutatások eredményeit, a fontosabb tendenciákat és összefüggéseket. Ismerje a hajléktalanság kezelésére kialakult ellátórendszert, annak történetét és jogi szabályozását, legyen tájékozott szervezeti és vezetési a feladatok végzéséhez szükséges alapvető ismeretekben, valamint a gyakorlatban tudja alkalmazni a hajléktalansággal szembeni előítéletek csökkentésének lehetséges módjait és a hajléktalan személyekkel végzett szociális munka sajátosságait.

Rendelkezzen ismeretekkel a kiégés (burn-out-szindróma) kialakulására, lefolyására, tüneteire vonatkozóan, valamint az egyéni és munkahelyi prevenció, intervenció lehetőségeit illetően.

A szakvizsgázók jelentős hányada szakértőként, intézményvezetőként tevékenykedik. Vezetői, szakértői munkájához, valamint a társterületeken dolgozó vezetőkkel és szakemberekkel történő alkotó együttműködéshez rendelkezzen az alapvető vezetéstudományi ismeretekkel.

II. Témacsoporton belüli részletes követelmény:

1.) Demográfiai és társadalmi jellemzők

- a hajléktalan emberek demográfiai jellemzői
- a társadalmi dezintegráció megnyilvánulása a hajléktalanságban
- értékek, érdekek, ideológiák szerepe a hajléktalanság értelmezésében
- a hajléktalanság kialakulásának, változásának okai és története

2.) Speciális ismeretek

- a szegénység és a hajléktalanság összefüggései
- a társadalmi mobilitás és migráció hajléktalansággal való összefüggései
- a hajléktalanság kapcsolathálózati megközelítése
- hajléktalanság és lakáspolitikai, a hajléktalanság és lakhatás értelmezési rendszere és összefüggései
- a hajléktalanság foglalkoztatáspolitikai összefüggései
- a hajléktalansággal együtt járó pszichés sajátosságok
- a hajléktalanság és devianciák
- a hajléktalanság területi jellemzői
- a hajléktalanság gender-specifikus és életkor specifikus jellemzői
- a hajléktalanokkal szembeni előítélet kialakulása, fennmaradása és befolyásolhatósága
- a hajléktalanság és az egészségi állapot összefüggései
- a hajléktalanok integrációjának Európai Unió és hazai politikája, gyakorlata

3.) Az ellátórendszer és az azt szabályozó jogi rendelkezések

- a hajléktalan emberek számára szerveződő ellátórendszer kialakulásának és jogi szabályozásának magyarországi története
- a hajléktalan ellátórendszer helye és szerepe a magyar szociális ellátások rendszerében
- az ellátórendszer legfontosabb mutatói, tendenciái, szakpolitikai jellegzetességei
- az önkormányzatok ellátási kötelezettsége hajléktalan egyének és családok esetében
- állami és nem állami szervezetek szerepe a hajléktalan ellátásban
- a hajléktalan emberek ellátására szerveződött szolgáltató-rendszer különféle elemei
- a hajléktalan emberek számára nyújtott pénzübeli ellátások speciális szabályozása
- hajléktalan emberek alapellátásának jogi szabályozása
- az utcai szociális munka célja, működési feltételei és szakmai feladatai a hajléktalanok ellátásában
- a hajléktalan emberek nappali ellátásnak kialakulása, jogi szabályozása, működési feltételei és szakmai feladata
- a hajléktalanok átmeneti szálláshelyeinek formái, szakmai feladatuk, jogi szabályozásuk, működési feltételeik,
- a hajléktalanok tartós bentlakásos intézményeinek formái, szakmai feladatuk, jogi szabályozásuk és működési feltételeik
- a hajléktalanná vált családok segítségének jogszabályban rögzített lehetőségei
- a hajléktalan ellátórendszer szükséges kapcsolódásai más rendszerekhez és területekhez
- a hajléktalanok egészségügyi ellátásának megszervezése és speciális formái
- hajléktalan ellátó intézmény létrehozásával, valamint működési engedélyeztetésével kapcsolatos előírások
- a hajléktalan ellátásokban alkalmazandó nyilvántartások, dokumentáció
- a hajléktalan személy számára nyújtott ellátásokra igénybe vehető normatív és pályázati állami hozzájárulás igénylése, elszámolása

4.) Alkalmazott módszerek, technikák

- a hajléktalan embereket érintő szociális, társadalombiztosítási és egészségbiztosítási ellátások igénybevételevel kapcsolatos eljárások, a jogosultságok érvényesítése
- a szociális munka körébe tartozó módszerek és feladatok az egyes hajléktalan ellátásokban: szociális esetmunka, szociális csoportmunka és közösségi munka gyakorlata
- az utcai szociális munka feladatai és dokumentálása
- alkoholbeteg hajléktalan emberek rehabilitációjának fő jellemzői, módszerei
- a hajléktalan emberek munka-erőpiaci integrációja, foglalkoztathatósága
- társadalmi befogadást és lakhatást elősegítő programok jellemzői
- a hajléktalanokkal szembeni előítéletek oldása, a közvélemény befolyásolása

5.) A kiégés (burn-out szindróma)

- a kiégés (burn-out szindróma) fogalma, lefolyása, tünetei;
- prevenció, intervenció formái egyéni, csoport és szervezeti szinten.

6.) Vezetéstudományi alapismeretek

- vezetéstudományi alapfogalmak;
- vezetéstudományi elméletek, modellek;
- a vezetési funkciók;
- szervezeti alapfogalmak, a szervezetek strukturális jellemzői, alapformái, szervezettervezés, -fejlesztés;
- a szakterület vezetői tevékenységének jogszabályi háttere, kötelezően előírt dokumentumok, a vezetéstudományi ismeretek alkalmazásának lehetőségei.

III. Szóbeli vizsgakérdések:

1. A hajléktalanság fogalma, a hajléktalanság szociológiai és pszichológiai megközelítései
2. A hajléktalansághoz vezető utak, a hajléktalanság kialakulásának jellemző okai a rendszerváltástól napjainkig
3. A szociális izoláció, társas kapcsolatok hiánya, a hajléktalanság kapcsolathálózati jellemzői
4. Sérülékeny csoportok jellemzői és a segítségük lehetőségei az ellátórendszerben
5. A hajléktalan emberek életmódbeli sajátosságai, demográfiai és területi jellemzői
6. A hajléktalanság megjelenési formái, összetevői, a hajléktalanságot enyhítő szegényügyi intézmények és azok főbb jellemzői az 1950-es éveket megelőzően Magyarországon
7. A hajléktalanság ismételt megjelenésének társadalmi háttere, a hajléktalanná válás jellemzői 1990-től napjainkig
8. A hajléktalanság jogi szabályozásának főbb állomásai a rendszerváltozástól napjainkig
9. A hajléktalanság szakmai és jogi definícióinak értelmezése, az ellátási kötelezettségek meghatározása, és a hajléktalanok ellátásának szabályozása
10. A hajléktalan-ellátórendszer fejlődésének tendenciái és mutatói
11. A hajléktalan átmeneti szálláshelyek (éjjeli menedékhely és átmeneti szálló) szakmai feladatai és jogszabályban rögzített működési feltételei, dokumentációs kötelezettségei
12. A népkonyha, a nappali melegedő és az utcai szociális munka szakmai feladatai és jogszabályban rögzített működési feltételei, dokumentációs kötelezettségei. A működési engedélyezésre vonatkozó előírások
13. A hajléktalan emberek tartós bentlakásos intézményeinek szakmai feladatai és jogszabályban rögzített működési feltételei, dokumentációs kötelezettségei
14. Szervezés és vezetés speciális jellemzői a hajléktalanok segítségét végző szervezetekben
15. A hajléktalan emberek pénzbeli és személyes gondoskodást nyújtó ellátásainak finanszírozása. A finanszírozás szereplői, az igénylés és elszámolás szabályai, dokumentációja
16. Az önkormányzatok jogszabályokban rögzített feladatai a hajléktalan emberek ellátásában
17. Intézményi jogviszony létesítésének és megszüntetésének szabályai a hajléktalan emberek személyes gondoskodást nyújtó ellátásaiban. Jogorvoslatra vonatkozó szabályok, érdekképviselet
18. Gondozási tervek készítésére vonatkozó előírások és szempontok a hajléktalan emberek átmeneti és tartós bentlakásos intézményeiben
19. A hajléktalan emberek körében előforduló deviáns viselkedésformák. Az alkohol- és drogfüggőség, a mentális zavarok jellemzői és kezelésük lehetőségei
20. A hajléktalanok egészségi állapotára vonatkozó vizsgálatok főbb eredményei. A hajléktalan emberek speciális egészségügyi ellátásának kialakult formái
21. A hajléktalanság megelőzésének lehetőségei

22. A hajléktalan emberek rehabilitációjának és reintegrációjának eszközei, gyakorlatok ismertetése
23. A hajléktalanok foglalkoztatását, lakhatását és társadalmi integrációját célzó kezdeményezések, programok bemutatása és jellemzői
24. Lakást, lakhatás megőrzését szolgáló intézkedések
25. Hajléktalanpolitika jellemzői az Európai Unióban és hazánkban
26. A kiégés (burn-out szindróma) fogalma, lefolyása, tünetei. Az egyéni és munkahelyi prevenció, intervenció.
27. Vezetéstudományi elméletek, modellek. A vezető funkciói, a munkahelyi szervezet működtetése, tervezése, fejlesztése. A szakterület specifikus vezetési vonatkozásai.

Kötelező szakirodalom

1. Albert Fruzsina – Dávid Bea: Ha elszakad a háló... A hajléktalanság kapcsolathálózati megközelítésben. Új Mandátum, 2001.
2. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentésének összefoglalója a hajléktalanok egészségügyi ellátásáról Budapesten. Esély, 2001/2. 91–97. o.
3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentése a téli hajléktalanellátásról (AJB 285/2015)
http://www.ajbh.hu/documents/10180/1957691/Jelent%C3%A9s+a+t%C3%A9li+hajl%C3%A9ktalan-ell%C3%A1t%C3%A1sr%C3%B3l+285_2015/1205bd6b-aa0c-4242-bc30-e863126f2785?version=1.0
4. Bakos Péter: Hajléktalan emberek társadalmi integrációját célzó gyakorlatok az Európai Unióban
<http://www.hajlektalanokert.hu/>
5. Bakos Péter (szerk): „Összetett problémák összetett megoldások: A hajléktalanok integrációja a foglalkoztatás által Magyarországon” FEANTSA kutatás beszámolója 2007.
http://www.refomix.hu/cikkek/Hungary_empl_report_2007_HU.pdf
6. Bakos Péter: Lakhatás, mindenekelőtt Esély, 2011/3. p. 106 – 112.
7. Bakos Péter: Az egészséghez való emberi jog: Az egészség biztosítása a hajléktalan emberek számára Magyarországon (készült a FEANTSA-nak) 2006.
file:///C:/Documents%20and%20Settings/user/Dokumentumok/Downloads/hun_health_report-2.pdf
8. Breitner Péter: A hajléktalanná válás lépcsőfokai Esély, 1999/1. 84–108. o.
9. Castel, R.: A nélkülözéstől a kivetettségig – A kiilleszkedés pokoljárása. Esély, 1993/3
10. FEANTSA: ETHOS A hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiája Ford.: Bakos Péter – Győri Péter, http://www.refomix.hu/cikkek/ETHOS_hungary.pdf
11. Fehér Boróka: A narratív segítő beszélgetés, Esély, 2010/3 66-88.
12. Fehér Boróka – Tatár Babett – Vida Judith szerk.: Képzés – lakhatás – foglalkoztatás. Integrációs programok hajléktalan élethelyzetben lévő emberek számára. Otthontalanul...Tégy az emberért! 10. BMSZKI, Budapest, 2014 http://www.bmszki.hu/sites/default/files/field/uploads/bmszki_otthontalanul_10.pdf
13. Forrai Erzsébet – Ladányi Erika: Beszámoló az éjjeli menedékhelyet és átmeneti szállót igénybe vevő hajléktalan emberek körében végzett kutatásról Kapocs, 2008/37. sz.
14. Gurály Zoltán – Győri Péter – Mezei György – Pelle József: A margó szélén. Hajléktalan emberek Budapesten a századforduló éveiben (1999–2000–2001). Esély, 2002/3. sz.
15. Gurály Zoltán – Török Ágnes – Udvarhelyi Éva Tessza: A kihűlésről. Kapocs, II. évf. 6. sz. 2003. december.
16. Gurály Zoltán: A Budapesten élő hajléktalan emberek egészsége. Kapocs, II. évf. 6. szám 2003. december.

17. Györi Péter: Országjelentés 2006. Jelentés a magyarországi hajléktalanügyi politika alakulásáról <http://www.refomix.hu/cikkek/2006policypaper-magyarul.doc>
18. Györi Péter (2014): Hajléktalanügyi országjelentés 2013. <http://www.bmszki.hu/sites/default/files/field/uploads/vegso-orszagjelentés2013-szallitasra.pdf>
19. Györi Péter, Vida Judith szerk. A Budapesten élő hajléktalan emberek főbb statisztikai jellemzői in. Változó és változatlan arcú hajléktalanság. Otthontalanul... Tégy az emberért! Kiadja: Menhely Alapítvány és a BMSZKI 2013. 10 - 53.o. <http://www.bmszki.hu/otthontalanul>
20. Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán: Hajléktalanellátás (Hallgatói segédanyag) NCSSZI, Budapest, 2004. (15 – 29; 40 – 71; 88 – 124.o.)
21. Halász Zsolt: Pénzügyi szolgáltatásokkal összefüggő problémák a hajléktalanság felé vezető úton. Kapocs, VII. évf. 4. sz. 2008/37. sz.
22. Hegedűs József – Somogyi Eszter (2012): Innovatív elemek a lakáspolitikában Magyarországon http://www.habitat.hu/files/WP_1_2_magyar_innovativ_gyakorlatok_final.pdf
23. Hegedűs József: Lakáspolitikai és társadalmi kirekesztődés. Az elmúlt húsz év lakáspolitikai tanulságai http://www.hajlektalanokert.hu/dokumentumok/tanulmanyok/kirekesztes_HJ_eloadas091122.pdf
24. Kassai Melinda: Szenvedélybetegségek és a hajléktalanság. In: A hajléktalanság sebei. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1996. Periferia Serie 6. 62–82. o.
25. Kocsis Attila: A koldulás kezelése Magyarországon a rendszerváltás után. Kapocs, VII. évf. 2. sz. 2008/35. sz.
26. Koltai Luca szerk.: Éves jelentés a lakhatási szegénységről 2013. Habitat for Humanity Magyarország, 2014. p. 4 – 34. http://www.habitat.hu/files/Lakhatasi_jelentes_gyorsjelentés_140528.pdf
27. Komáromi Éva: A szenvedélybetegek rehabilitációjának tartalmi és szervezeti kérdései. In: Apró lépésekben... Szerk.: Oross Jolán. Szociális és Családügyi Minisztérium és Pro Domo, Budapest, 2000. Periferia Serie 7. 39–58. o.
28. Merton, Robert K.: Társadalmi struktúra és anómia. In: A deviancia szociológiája. Szöveggyűjtemény a szociális szakképzés számára. Szerk. Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára. ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitika Tanszék – T-Twins, Budapest, 1993. 9–37. o.
29. Paár Ádám – Vojtonovszki Bálint: Hajléktalanügyi országjelentés 2010-2011. Foglak Projekt http://www.foglakprojekt.hu/downloads/doktar/orszagjelentés_2010-2011.pdf
30. Pik Katalin: Kik a hajléktalanok és mit tehetünk értük? Esély, 1995/5. sz.
31. Szoboszlai Katalin: Nők fedél nélkül In: A megértés útjai. Hajléktalan sorsok, traumák és a segítő kapcsolat. Otthontalanul...sorozat 8. kötet, Menhely Alapítvány – BMSZKI, Budapest, 2012. 97 – 147. oldal.
32. A segítő krízise in: Csürke J.-Vörös V. – Osváth P. – Árkovits A. (szerk.): Mindennapi kríziseink. A lélektani krízis és a krízisintervenció kézikönyve. Oriold és Társai Kiadó, Budapest, 2009. 249-275. oldal
33. Gulyás László (szerk.): A vezetéstudomány alapjai, JATE Pressz, Szeged, 2012.

Ajánlott irodalom

1. Ágostonné Alpár Vera: Törési és kitörési pontok keresése a hajléktalanoknál. Esély, 1998/4. 75–85. o.
2. Atkinson, Tony: Társadalmi kirekesztődés, szegénység és munkanélküliség. Esély, 1998/4. 3–18. o.

3. Bényei Zoltán – Gurály Zoltán – Győri Péter – Mezei György: Tíz év után. Esély, 2000/1. sz.
4. Dömsödi Balázs: A menhelyektől a minta-építkezésig. A hajléktalanok Menhelye Egylet és a Soroksári úti munkástelep. Korall Társadalomtörténeti folyóirat, 5–6. 2001. Ősz-Tél. 72–113. o.
5. Ferge Zsuzsa: A társadalom pereme és az emberi méltóság, Esély, 2000/1. sz.
6. Ferge Zsuzsa: Fejezetek a magyar szegénypolitika történetéből. Budapest, Magvető, 1998.
7. Gönczöl Katalin: A bűnözés társadalmi összefüggései. In: A deviancia szociológiája. Szöveggyűjtemény a szociális szakképzés számára. Szerk. Gönczöl Katalin – Kerecsi Klára. ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitika Tanszék – T-Twins, Budapest, 1993. 115–131. o.; Társadalmi Szemle, 1993. 3., 37–48. o.
8. Győri Péter: Gyorsjelentés a hajléktalanságról Magyarországon. 1990. In: Társadalmi Riport 1990. Szerk.: Andorka R., Kolosi T., Vukovich Gy. TÁRKI, Budapest, 1990. 430–446. o.
9. Győri Péter: A Hajléktalanok Menhelye Egylet. Esély, 1998/5. sz.
10. Dr. Győri Péter: Kirekesztettek a városközpontban. Hogyan használják a nagyvárosi köztereket a hajléktalan emberek különböző csoportjai? <http://www.bmszki.hu/tanulmanyok/useofpublic>
11. Győri Péter: Vannak-e jogaik a hajléktalanoknak. Mozgó Világ, 1996/6. sz. 96–107. o. és Hajsolt Hírlap, 1997. február.
12. Győri Péter: Országjelentés 2006. Jelentés a magyarországi hajléktalanügyi statisztika alakulásáról <http://www.refomix.hu/cikkek/2006statisticalpaper-magyarul.doc>
13. Győri Péter – Maróthy Márta: Merre tovább? Egy Nemzeti Hajléktalanügyi Stratégia lehetséges keretei. Pro Domo Füzetek 1. Kiadja: Hajléktalanokért Közalapítvány Budapest, 2008. http://www.bmszki.hu/tanulmanyok/www.hajlektalanokert.hu/dokumentumok/tanulmanyok/merre_tovabb.pdf
14. Győri Péter – Gurály Zoltán – Szabó Andrea: Gyorsjelentés a hajléktalan emberek 2014. február 3-i kérdőíves adatfelvételéről (összefoglaló) <http://www.bmszki.hu/hu/eves-adatfelvetelek>
15. Győri Péter – Gurály Zoltán – Szabó Andrea: Gyorsjelentés a hajléktalan emberek 2015. február 3-i kérdőíves adatfelvételéről (összefoglaló) <http://www.bmszki.hu/hu/eves-adatfelvetelek>
16. Gyuris Tamás – Oross Jolán: Javaslatok a hajléktalanügy intézményrendszerének és jogi szabályozásának újrafogalmazásához. Hajsolt Hírlap, 1999. január–február. 20–24. o.
17. Gyuris Tamás: Az utcai gondozás esélyei a szociális munkában. In: “Pokolra kell annak menni...” Szerk. Bácskai Erika. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1991. Periferia Sorozat 1. 51–57. o.
18. Gyuris Tamás: Kilakoltatás, hajléktalan családok, fiatalok, gyerekek. In: Utak és lehetőségek a szegénység visszaszorítására. Szociális párbeszéd az ezredforduló Magyarországon. Budapest, 2000. szeptember 22–23. Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest, 2001. 130–132. o.
19. Gyuris Tamás: Hajléktalanság 2001–2002. Kapocs, 2002. I. évf. 1. sz. június. 16–23. o.
20. Gyuris Tamás: Hajléktalanság nálunk és az Európai Unió országaiban. Kapocs, II. évf. 5. szám. 2003. október.
21. Horváth Olga: Ellátási kötelezettség – finanszírozás kérdései a hajléktalan emberek ellátásában, 2004. SZOLID-projekt http://www.allamreform.hu/letoltheto/szocialis_ugyek/hazai/Horvath_Olga_Ellatasi_kotelezettseg-finanszirozas_kerdesei.pdf
22. A Leonardo program keretében szervezett külföldi tanulmányutak beszámolója. <http://www.bmszki.hu/leonardo>

23. Komáromi Éva: A hajléktalanság mentálhigiénéje. In: Szenvedélybetegségek, I. évf. 5. és A hajléktalanság sebei. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1996. Periferia Serie 6. 3–32. o.
24. Láng Katalin – Nyilas György: Ideiglenes állandóság. In: Peremhelyzetek. Szerk. Utasi Ágnes. Társadalomtudományi Intézet, Budapest, 1987. 33–100. o.
25. László Klára – Oross Jolán (szerk.): A hajléktalanság sebei. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1996. Periferia Serie 6.
26. Láposy Attila: Az állam, mint szövetséges – egy alapjog-elméleti széljegyzet a hajléktalanság megelőzéséhez Kapocs, 2008/37. sz.
27. Levendel László: A hajléktalan ember. Országos Alkohológiai Intézet, Budapest, 1992 és Liget 5. 1992. 2. 106–112. o.
28. Mezei György: Látszólagos analógia a történelem előtti időkkel. Hajléktalanok Magyarországon a 90-es években. Belügyi Szemle, 1999/2. 79-90. o.
29. Mezei György– Sarlós Katalin: Nyomorskála. Terem a nyomor füzetek 1. Léthatáron Alapítvány, Budapest, 1995.
30. Mezei György: Vendégségben a polgári világban. A hajléktalanellátás szerepe a hajléktalan életmódban. Hajszolt Hírlap, 1998. május–július. 6–13. o.
31. Müller, Wolfgang: A hajléktalanság problematikáját érintő jogi szabályozások és a finanszírozás lehetőségei Németországban. Hajszolt Hírlap, 1999. január–február. 16–19. o.
32. Oross Jolán (szerk.): Apró lépésekben... Szenvedélybetegség, hajléktalanság, rehabilitáció. Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest, 2000. Periferia Serie 7.
33. Oross Jolán: A szabadság rád fagy. In: Esély, 1995/5. és A hajléktalanság sebei. Népjóléti Minisztérium, Budapest, 1996. Periferia Serie 6. 132–164. o.
34. Otthontalanul...Tégy az emberért kiadványsorozat kötetei. BMSZKI <http://www.bmszki.hu/hu/otthontalanul>
35. Pattán László – Lőrincz Norbert – Szoboszlai Katalin: Az utcai szociális munka jelene és dilemmái. Hajszolt Hírlap, 1998. május–június. 21–23. o.
36. Pattán László – Szoboszlai Katalin: Az utcai szociális munka. Az utcai szociális munka elméleti megközelítése, dilemmák a gyakorlati munkában. Hajszolt Hírlap, 1998. január. 4–9. o.
37. Pelle József: Beszámoló a fővárosi hajléktalanellátás kiépüléséről és feladatok a továbbfejlesztés tükrében. Fővárosi Önkormányzat, 1999.
38. Pik Katalin: Kik a hajléktalanok és mit tehetünk értük? Esély, 1995/5. sz.
39. Pik Katalin: Az összekötő. Egy speciális együttműködés a szociális munkás egyéni esetkezelése kapcsán. Esély, 1999/5. 99–108. o.
40. Sarlós Katalin: Hajléktalanok és szociális munkások. Hajszolt Hírlap, 1997. április–május. 41–49. o.
41. Schuler Dezső: A hajléktalanság kérdése a székesfővárosban. Statisztikai Közlemények, 76. köt. 1. sz. 1936.
42. Schuler Dezső: Hatósági és társadalmi embervédelem. Statisztikai Közlemények, 90. köt. 1. szám II. kötet, 1937.
43. Udvari Kerstin: A szociális lakóközösség, mint a hajléktalanságból kivezető út. Periferia Füzetek 95/1. sz. 17. o.

44. Utasi Ágnes. Hajléktalanok, csavargók. Peremhelyzetek Rétegződés-Modell Vizsgálat. VIII. Társadalomtudományi Intézet, Budapest, 1987.
45. Visszailleszkedési – támogatott lakhatási lehetőségek az ún. hajléktalan-ellátásban Szerk.: Dr. Győri Péter - Budai Erzsébet – Kiss Szilvia – Tamás Tünde, 2004., BMSZKI <http://www.bmszki.hu/kivezetoutak/tamogatott-lakhatas>
46. Petróczy E.: Kiegész-elkerülhetetlen? Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2007.
47. Bagdy E.: Pszichofitness. Animula Egyesület, Budapest, 1997.
48. Köteles E.: A kiegész jelensége a szociális szakemberek körében, a prevenció és az intervenció lehetőségei. Segítő szó, A Pálos Károly Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat módszertani kiadványa. 2009. 2-3. szám 27-41. oldal
49. Gulyás László (szerk.) : A humán erőforrás menedzsment alapjai, JATE Pressz, Szeged, 2012.
50. Bakacsi Gyula: Szervezeti magatartás és vezetés. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2002.
51. Klein Sándor: Vezetés és szervezetszociológia, SHL Hungary Kft., Budapest, 2001.

Jogsabályok

1. Magyarország Alaptörvénye
2. A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény módosítása 2001. évi XII. törvény.
3. A foglalkoztatás elősegítéséről, a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény.
4. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.
5. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény.
6. A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény.
7. Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXXV törvény
8. A lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény.
9. A lakhatási jogról szóló 42/2000. AB határozat.
10. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII törvény
11. A személyes gondoskodást nyújtó intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet.
12. A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló 9/1999. (XI. 24.) SZCSM rendelet.
13. A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II. 17.) Korm. rendelet.
14. A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény.
15. A szociálisan hátrányos helyzetben lévők adóssághórájának enyhítéséről és lakhatási körülményeinek javításáról. Szóló 96/1998. (V. 13.) Korm. rendelet.

16. A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény.

17. Az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet.

18. 321/2009. (XII. 29.) Korm. rendelet a szociális szolgáltatók és intézmények működésének engedélyezéséről és ellenőrzéséről.

19. A személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról szóló 8/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet

20. A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet

Ajánlott jogszabályok

1. A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény

2. A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet.

3. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet